

Kao i svake godine, završetak sezone odlikuje veliki broj javnih nastupa kojima umetnici zaokružavaju kontinuiran rad proteklih meseci. U sferi koreografisanog folklora, gde su ovi koncerti najčešće nazivani „godišnjim“, folklorna i kulturno-umetnička društva prikazuju aktivnosti svih generacijskih grupa kroz izvođenje koreografija tradicionalnog plesa koje su po pravilu deo njihovog standardnog repertoara. Premijere novih autorskih, umetnički kredibilnih ostvarenja su izuzetno retke, ne samo u ovim prilikama, već, kada se ima u vidu praksa koreografisanog folklora Srbije, i uopšte.

Godišnji koncert Folklornog ansambla „Vila“ realizovan u okviru projekta „Iz naše i svetske kulturne riznice“, a održan u prepunoj Maloj dvorani SPENS-a 1. juna, po mnogo čemu odstupa od ovog pravila. Bez obzira na to što je u potpunosti ostvario primarnu funkciju sabirnog okupljanja članstva i prijatelja društva, te masovnog obeležavanja godišnjeg rada posvećenog negovanju tradicionalnog muzičkog i plesnog nasleđa Srbije u radosnoj atmosferi, ovaj koncert treba razumeti i kao vanredan umetnički događaj koji je obeležilo premijerno izvođenje čak dva izuzetna, sasvim različita, ali nadopunjujuća autorska ostvarenja umetničkog rukovodioca ovog ansambla, maestra Milorada Lonića. Uz izvođenje i njegovih drugih koreografija tradicionalnog plesa od kojih mnoga predstavljaju vrhunske domete koreografskog stvaralaštva Srbije (poput koreografija „Svečanost na Oplencu. Igre iz centralne Srbije“, „U selo kavga golema. Igre iz Kosovskog Pomoravlja“, „Oj, Stojane mlad stopane. Igre iz bosilegradskog Krajišta“ i „VII rukovet“), ove večeri su premijerno izvedene i koreografije „Čučuk. Muška igra iz Skopske Crne Gore“ (muzički aranžman Ivan Sabo) i „Lattice srpskog kola“ (muzički aranžman Đorđe Karaklajić).

Mada je nastala još početkom 1980-ih godina, što ukazuje na vrlo rano ispoljavanje stvaralačke kreativnosti maestra Lonića, koreografija pod nazivom „Čučuk. Muška igra iz Skopske Crne Gore“ je gotovo trideset godina bila sakrivena od javnosti. Razloga za ovo je više, ali jedan od dominantnih je činjenica da ovo virtuosno i tehnički zahtevno koreografsko delo može da izvodi samo izuzetno pripremljen muški folklorno-plesni ansambl. Osmorica članova „Vile“ na čelu sa nadahnutim i odvažnim Srđanom Petrovićem, a uz njega i Miloradom Mirčićem, pokazala su svoje zavidno izvođačko umeće kroz dobru kontrolu tela u grupnim višestrukim okretima u kombinaciji sa čučnjevima, četvorostrukim okretima iz čučnja (Mirčić) i okretima na kolenima (Petrović). Skladno i poletno, a istovremeno kontrolisano izvedena, sa dobrim osećanjem prostora u smenama kružnih i linijskih formacija, ova virtuosna koreografija se može iščitati kao paradigma muževnosti i maskuline interpretacije folklornog plesnog nasleđa sa teritorije današnje Makedonije. Uz plesni aspekt ove koreografije, treba pomenuti i jednostavna, ali efektna muzičko aranžmanska rešenja Ivana Saboa u duhu tradicionalnog

muzičkog stila ovog područja, utemeljena u prvom redu na svedenom izboru instrumenata (uz kontrabas i kontru, tu su tambura, gajde, flauta i tapan), a potom i linearnom vođenju melodijskog toka.

Koreografija „Laticice srpskog kola“, sa druge strane, predstavlja nadopunjujući energetski polaritet u aktuelnom stvaralačkom impulsu koreografa Milorada Lonića. Četrnaest prelepih devojaka je nenametljivo i pomalo uzdržano, poput nežnih latica raznobojnog livadskog cveća, na prepoznatljivu melodiju Žikinog kola u antologijskom muzičkom aranžmanu Đorđa Karaklajića, izvelo poetsko koreografsko ostvarenje bazirano na variranom obrascu koraka tzv. srpskog kola (u etnokoreologiji poznatog i pod nazivom kolo u tri) koje je od novembra meseca 2017. godine deo nematerijalnog kulturnog nasleđa čovečanstva. Osmišljavanjem i izvođenjem ovoga dela, maestro Lonić i članice „Vile“ su dali svoj originalni umetnički doprinos upisu srpskog kola na listu UNESKA. Značajno nadograđujući dosadašnji preovlađujući imperativ koreografisanog folklora Srbije da se u scenskim reinterpretacijama obrasci koraka pojedinačnih plesova ne menjaju, te da se ne koriste drugi delovi tela jer to nije u duhu tradicionalnog plesnog izraza, Milorad Lonić u ovoj koreografiji koristi poetske potencijale celog ženskog tela, akcenat postavljajući na pokrete ruku i brze, jednostruke i dvostruke tzv. šane okrete, a pri tom zadržavajući suštinsku karakteristiku „srpskog“ folklorno-plesnog izvođačkog stila - sitno pocupkivanje. U skladu sa originalnom idejom o srpskom kolu kao raskošnom cvetu, prostorna rešenja ove koreografije kolažno prikazuju razigrana ženska tela u neprestanom pokretu, kao latica koje se „otkidaju“ jedna od druge a potom ponovo sastavljaju, simbolično reinterpretirajući nestalnu sudbinu srpskog naroda. Kako je to i uobičajeno, uz Izvođački ansambl na ovom koncertu su nastupile i druge grupe „Vile“: veoma dobar i nadahnut Predizvođački ansambl sa naročito razigranim muškim, a raspevanim ženskim izvođačima, Mlađi i Izvođački dečiji sastavi koji su plenili energijom mladosti, vrlo solidan Tamburaški orkestar sastavljen od dece raznih generacija pod upravom Ivana Saboa i Stevana Mošija i ovoga puta brojni Narodni orkestar u znalačkom vođenju Dragana Narandžića. Kao i prošlih godina, učestvovali su i dugogodišnji prijatelji folklornog ansambla „Vila“: Hor maturanata Gimnazije Jovan Jovanović Zmaj sa dirigentom Jovanom Travicom, gajdaš Maksim Mudirnić koji je izveo niz autorskih bećaraca posvećenih „Vili“ i Miloradu Loniću, motivisani članovi Kulturno-umetničkog društva „Mitropolit Stevan Stratimirović“ iz Kulpina i guslar ubedljivog vokalnog izraza Petar Mišović. Uz raznovrstan, ali, novosadskoj publici već dorbo poznat repertoar sa standardnom brojem izvođača, izdvaja se izvođenje koreografije „Sinu sunce na svrljiški sabor. Igre iz Svrljiške kotline“ (muzički aranžman Dragan Narandžić) u završnici večeri, u kojem je na sceni nastupilo gotovo šezdeset igrača neposredno realizujući stvaralačku ideju vodilju umetničkog direktora večeri koja se latentno provlači kroz mnoga njegova koreografska ostvarenja - ideju sabornosti i zajedništva.

Brojnost i motivisanost učesnika ovog koncerta koji su stvorili divnu energiju još jednom je demonstrirala izvođačke potencijale Folklornog ansambla „Vila“. Ovaj koncert će, međutim, u istoriji koreografisanog folklora Srbije ostati upamćen po premijernom izvođenju dva izuzetna koreografska ostvarenja koja pokazuju da scensko prikazivanje tradicionalnog plesa i muzike može imati nesporne umetničke vrednosti. Za to su, ipak, neophodni samosvojni umetnički kredibilitet, stvaralačka kreativnost i smelost, a potom i usredsređenost i upornost u radu sa ansamblom, što su kvaliteti koje maestro Milorad Lonić nesumnjivo poseduje.

Selena Rakočević

